

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL. NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 441 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukxonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич	
YaShIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLASH TIRISH TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYASI	19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich	
РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ	26
Гулямов Саидахор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акрамович, Очилов Акрам Одилович	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI	33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov	
ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов	
TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY	49
Nikonov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI	53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ	59
Зокирова Нодира Каландаровна	
KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI	64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov	
EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH	73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li	
INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	81
Raxmatulla Ergashev	
KARTOSHKKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich	
YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI	90
Mirzayev Kulmamat Djanakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	93
Сайёра Насимовна Хамраева	
SABZAVOT (SHIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVCHAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich	
ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	101
Ivatov Irisbek	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi	
GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH	110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova	
OLIV TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIY Tajribasi	113
Musayev Bekjon Shukurillayevich	

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI	116
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	120
Орипов Ильхом Абдуллаевич	
Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан	128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович	
YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA.....	133
G.Erkayeva	
Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni	138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi	
ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	141
Фазлитдин Бахадирович Аминов	
RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH.....	145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov	
Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar	150
Abipova Gulmira Salavatdinovna	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI.....	153
Xusainov Oybek Jabborovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI.....	156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi	
CHORVACHILIK KLASSTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR	161
Xusainov Oybek Jabborovich 161	
HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALONIYATINI VAHOLASH	165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov	
СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева	
Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar.....	174
Djurayev Olimjon Narkulovich	
USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS....	178
Ochilova Nargiza Akramovna	
SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	181
Xidayatova Nigora Shorakibovna	
IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI.....	184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li	
TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	189
Qosimov Jahongir	
РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ.....	192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович	
O'zbekistonda turizm sohasida faoliyat yuritayotgan kadrlar malakasini oshirishda dual ta'limdan foydalanishni boshqarish.....	196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi	
МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	201
Nasiba Ergasheva	
KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI	207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O'ktamovna	
ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ	211
Номазов Бахром Бобомурадович	

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	215
Алимова Азиза Шерзатовна	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT	219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi	
O‘ZBEKISTONNING “YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI”NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI	224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ	227
Алимова Муниса Юлчиевна	
РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ.....	232
Расулов Нозимжон Набиджонович	
AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O‘SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna	
KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO‘LGAN ORTIQCHA TO‘LOVLARINI VOJXONA TO‘LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o‘g‘li	
ORGANIK QISHLOQ XO‘JALIGIDA “IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV” TASHKIL ETISH ORQALI TA‘MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH.....	248
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA‘LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHI UCHUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI.....	254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR	258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich	
BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG‘IMINI BAHOLASH METODIKASI.....	262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	266
Хусаинов Равшан Рахимович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ.....	272
Раимова Муборак Джураевна	
“YASHIL IQTISODIYOT”NING ASOSIY XUSUSIYATLARI	276
Djumayev Asqar Xaydarovich	
RAQAMLI MARKETINGNING ISTE‘MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA‘SIRI.....	281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O‘tkir	
HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	287
SH.A. Buriyev	
SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO‘RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH.....	291
Muxamedova Aziza Ravshanovna	
YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O‘ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O‘ZGARISHINI YENGISHDAGI O‘RNI VA GLOBAL HAMKORLIK.....	295
Usmonov Murodjon Xolmurod o‘g‘li, Ulug‘bek Eshmaxmatov	
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА.....	299
Абдулов Дамир Рустамович	
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISH ISTIQBOLLARI	305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna	

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	308
Туляганова Шахноза Самукджановна	
O‘TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O‘G‘IT ME‘YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi	
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ	315
Уралов Элшод, Вельм М.В.	
DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN.....	320
Abdiev Alimardon	
ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА.....	322
Мухаммадбобур Салимов	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR.....	326
Suyunov Jabbor Mahmudovich	
“SALOHIYAT” TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOY MOHIYATI.....	331
Zoirov G‘olibjon Toshtemir o‘g‘li	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN‘IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	334
Salimov Muhammadbobur Qodir o‘g‘li	
O‘QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	337
Tilakov Sherzod	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI.....	340
Sattarov Umirzoq, Ro‘ziev Zafar Ikromovich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI.....	343
Xazratov Sarvar Ibragimovich	
YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	348
G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li, O‘rinov Diyorbek Xolmo‘min o‘g‘li	
QASHQADARYO VILOYATI O‘QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	353
Tilakov Sherzod Akbarovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQRISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YO‘NALISHLARI.....	357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi	
OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: O‘ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA.....	360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich	
Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана.....	365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи	
Korxonalar moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili.....	370
M.O. Musurmonova	
DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	377
Kadirov Lutfulla Khalimovich	
PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION	381
Sharopov Temirmalik Rustam o‘g‘li	

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH	385
U.Shukurov	
Foreign experiences in attracting investments in service industries	390
Hazratkulov Shahboz Boboqul oqli	
YASHIL IQTISODIYOTDA TA'LIMNING ROLI	394
Babayeva Lola Ibragimovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR.....	398
Xudoyorov Azizbek Avaz o'g'li	
OLIV TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIY TAJRIBASI.....	404
Safarov Sh. S.	
IJTIMOIV MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	408
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Davronova Farangiz	
«Государственный финансовый контроль: Казначейский контроль в бюджетном процессе и перспективы его развития».....	415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов	
YANGI O'ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING ASOSIV JIHATLARI.....	421
Urozova Shaxlo Hasan qizi, Hazratkulov Shahboz Boboqul o'g'li	
OLIV TA'LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	427
Safarov Shoxrux Sattor o'g'li	
PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN.....	431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI	434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna	

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li

Qarshi davlat universiteti stajyor-o'qituvchisi

E-mail: shaxzodganiyev46@gmail.com

O'rinov Diyorbek Xolmo'min o'g'li

Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti

Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda maktab o'qituvchilarining raqamli ko'nikmalarini oshirish zarurati va zamonaviy ta'lim tendensiyalari o'rganiladi. Maqola raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish orqali o'quvchilarning qiziqishini va o'zlashtirish darajasini oshirishning afzalliklarini ta'kidlaydi. Shuningdek, onlayn kurslar, interaktiv vositalar, davlat va xalqaro loyihalar orqali o'qituvchilarni raqamli malakalarga tayyorlash bo'yicha amalga oshirilayotgan tashabbuslar tahlil qilinadi. Ushbu tendensiyalar o'qituvchilarni raqamli asrga tayyorlashda samarali choralar sifatida baholanadi va O'zbekistonda ta'lim sifatini oshirishdagi roli ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish, raqamli asr, ta'lim sifati, COVID-19, pandemiyasi, strategiya, standart, DigCompEdu, ISTE, gamification, MOOC, Coursera, edX, Udemy, Google, Microsoft, Education, Virtual, bulutli texnologiya, elektron platforma.

Abstract: This article examines the necessity of enhancing the digital skills of school teachers in Uzbekistan and explores modern educational trends. It highlights the benefits of integrating digital technologies into the educational process to increase students' engagement and academic performance. Additionally, the article analyzes ongoing initiatives aimed at equipping teachers with digital competencies through online courses, interactive tools, and national and international projects. These trends are evaluated as effective measures to prepare educators for the digital age and demonstrate their role in improving the quality of education in Uzbekistan.

Key words: Digitization, digital age, quality of education, COVID-19, pandemic, strategy, standard, DigCompEdu, ISTE, gamification, MOOC, Coursera, edX, Udemy, Google, Microsoft, Education, Virtual, cloud technology, electronic platform.

Аннотация: В данной статье рассматривается необходимость повышения цифровых навыков школьных учителей в Узбекистане и анализируются современные образовательные тенденции. Подчеркиваются преимущества интеграции цифровых технологий в образовательный процесс с целью повышения вовлеченности учащихся и их академической успеваемости. Кроме того, статья анализирует текущие инициативы, направленные на оснащение учителей цифровыми компетенциями посредством онлайн-курсов, интерактивных инструментов, а также национальных и международных проектов. Эти тенденции рассматриваются как эффективные меры подготовки педагогов к цифровой эпохе и демонстрируют их роль в повышении качества образования в Узбекистане.

Ключевые слова: Цифровизация, цифровая эпоха, качество образования, COVID-19, пандемия, стратегия, стандарт, DigCompEdu, ISTE, геймификация, MOOC, Coursera, edX, Udemy, Google, Microsoft, образование, виртуальный, облачные технологии, электронная платформа.

KIRISH

Raqamlashtirish bu – hayotning turli sohalariga, jumladan iqtisodiyot, ta'limning barcha bosqichlari, madaniyat, tibbiyot, turizm, qishloq xo'jaligi, xizmat ko'rsatish va boshqa jarayonlarga raqamli texnologiyalarni joriy qilishdir¹. Yurtimizda maktab o'qituvchilarining raqamli mahoratlarini oshirish zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim masalalaridan biridir. Ushbu mavzu bir necha sababga ko'ra dolzarb hisoblanadi.

¹ Raqamli iqtisodiyotga oid so'z va atamalarni bilasizmi? -maqola, <https://mitc.uz/uz/news/1554> sayti, Nurulla Abdullayev, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vaziri maslahatchisi

MAVZUNING DOLZARBLIGI

O'zbekiston ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish va o'qituvchilarning raqamli malakalarini oshirish masalasi zamon talabiga javob beruvchi muhim yo'nalishlardan biridir. Ushbu mavzu bir necha sababga ko'ra dolzarb hisoblanadi:

Bugungi globallashtirilgan dunyoda texnologiya ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylandi. Zamonaviy o'quvchilar texnologiyaga bog'liq muhitda o'smoqda, shuning uchun o'qituvchilar raqamli vositalardan samarali foydalanishni bilishlari muhimdir.

Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini interaktiv va individuallashtirilgan qilib, o'quvchilarning bilim olish darajasini oshirish imkonini beradi. O'qituvchilarning raqamli ko'nikmalari kuchli bo'lsa, ular o'quv materiallarini osonroq tushuntira oladilar va talabalarni qiziqitira oladilar.

COVID-19 pandemiyasi davrida masofaviy ta'limning ahamiyati ortdi. Bu davr ko'rsatdiki, o'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni bilishi va ulardan foydalanish qobiliyati nafaqat talablarga, balki o'quv jarayonining uzluksizligiga ta'sir qiladi.

O'zbekistonda raqamlashtirish va ta'lim tizimini modernizatsiya qilish ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. "O'zbekiston Respublikasining 2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi"da² raqamli ta'lim tizimini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilgan. Bu o'qituvchilarni yangi davr talablariga mos holda tayyorlashni joiz bo'lsa zamonaviy axborot texnologiyalarini o'rganishni, raqamli tizimlardan faol foydalanishni taqozo etadi.

Xalqaro standartlarga intilish

Jahonda raqamli ko'nikmalarga ega o'qituvchilarni tayyorlash borasida boy tajriba to'plangan. Masalan, Yevropa Ittifoqida DigCompEdu modeli, AQShda esa turli dasturlar yordamida o'qituvchilarning malakasini oshirish faol rivojlantirilmoqda. Bu tajribani o'rganish O'zbekistonda raqamli ta'limni rivojlantirish uchun zarurdir. Yevropa Ittifoqining «DigCompEdu» modeli. Bu model Yevropa Ittifoqi tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini aniqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi. U o'qituvchilarga ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash uchun tavsiyalar beradi. AQShda ISTE Standards for Educators kabi me'zonlar o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlaydi. ISTE (International Society for Technology in Education) xalqaro tashkiloti tomonidan ishlab chiqilgan ushbu standartlar ta'lim texnologiyalari sohasida dunyo bo'ylab qo'llaniladi³. Tanlangan mavzu o'zining dolzarbligi bilan nafaqat bugungi ta'lim sifatini oshirish, balki kelajakda raqobatbardosh avlodni tayyorlashda ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonni qo'llab-quvvatlash o'qituvchilarni raqamli asrga moslashtirishning kalitidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayonlariga joriy etilishining ustuvorlik va kamchilik jihatlari sifatida ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda nazariy va amaliy yondashuvlar o'zaro birgalikda qo'llanilgan bo'lib, ilmiy manbalar, xalqaro tajribalar shuningdek, O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimidagi strategik hujjatlar chuqur o'rganilgan. Xususan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasi va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid qator qonunchilik hujjatlari hamda DigCompEdu va ISTE kabi xalqaro standartlar asosiy tayanch sifatida qaralgan. Bundan tashqari, onlayn platformalar (Coursera, edX, Udemy), Google for Education va Microsoft Education kabi zamonaviy vositalarning ta'limdagi, xususan oliy ta'limdagi roli tahlil qilingan. Gamification, VR/AR texnologiyalari va sun'iy intellekt kabi innovatsion usullar ta'lim samaradorligini oshirish bo'yicha imkoniyatlarni aniqlash uchun chuqur o'rganildi. Natijada, tadqiqotda raqamli malakalarni oshirishga oid yangi tendensiyalar hamda ularning ta'lim sifatiga ta'siri umumlashtirilgan, kerakli xulosalar olinib, tegishli taksir va tavsiyalar tayyorlandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu maqolada O'zbekistonda o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini oshirish hamda zamonaviy ta'lim tendensiyalarini o'rganish uchun mavjud ilmiy manbalar va xalqaro tajribalar chuqur tahlil qilingan. Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatida respublikamizning strategik hujjatlari, xalqaro tashkilotlarning tavsiyalari, ilmiy maqolalar hamda elektron platformalar kabi turli manbalar o'rin olgan. Birinchi navbatda, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrda chiqarilgan "O'zbekiston – 2030" strategiyasi [1] asosiy manba hisoblanadi. Ushbu hujjat mamlakat rivojlanishining eng muhim yo'nalishlaridan biri sifatida raqamli iqtisodiyotni joriy etishga alohida e'tibor beradi. Shuningdek, 2020-yil 28-aprelda tasdiqlangan "Raqamli

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022 yildagi PF-60-sonli "2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>

3 Manba: https://commission.europa.eu/index_en; <https://iste.org/>

iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risidagi" qaror [2] ham tadqiqotning nazariy asosini tashkil etadi. Bu hujjatlar O'zbekistonda ta'lim sohasini raqamlashtirish va o'qituvchilarni zamonaviy texnologiyalarga tayyorlash zaruratini anglatadi. Xalqaro standartlar va modellar ham tadqiqot uchun boy material manbai bo'lib xizmat qildi. Masalan, Yevropa Ittifoqi tomonidan ishlab chiqilgan DigCompEdu modeli va AQShdagi ISTE Standards for Educators [4] orqali o'qituvchi yoshlarning raqamli kompetensiyalarini baholash hamda rivojlantirish bo'yicha mezonlar o'rganildi. Ushbu standartlar dunyo miqyosida qo'llanilib, kelinmoqda va O'zbekistonda ham ularni qo'llash imkoniyatlari ko'rib chiqildi.

Ilmiy maqolalar va shunga oid o'tkazilgan bir qator tadqiqot ishlari ham bu tadqiqot uchun foydali axborot manbai bo'ldi. OECD ma'lumotlariga ko'ra va "The Future of Education and Skills 2030" loyihasi [5] ta'lim tizimining kelajak talablari hamda raqamli malakalarni rivojlantirish masalalariga yangicha yondashuvni taklif etadi. Bundan tashqari, Xayriddinov S.B. [9] ning oliy ta'lim muassasalarining faoliyat natijalariga bag'ishlangan ishlari ham tadqiqot uchun foydali axborot manbai bo'ldi. Onlayn platformalar va texnologik vositalar o'qituvchilarni raqamli ko'nikmalarga tayyorlashda katta rol o'ynaydi. Coursera, edX, Udemy [6], Google for Education va Microsoft Education [8] kabi platformalar o'qituvchilarga onlayn kurslar, interaktiv darslar va sertifikatlash imkoniyatlarini taqdim etadi. Gamification texnologiyalari bilan tanishish uchun esa The Learning Guild va Edutopia saytlaridan [7] foydalanildi. Elektron manbalar va raqamli resurslar ham tadqiqot uchun muhim rol o'ynadi. Raqamli iqtisodiyotga oid atamalar va tushunchalarni anglash uchun MITC saytidagi ma'lumotlar [3] keng ko'lamda o'rganildi. Shuningdek, sun'iy intellekt va VR/AR texnologiyalari kabi innovatsion yechimlar ta'lim jarayoniga integratsiya qilinishining afzalliklariga oid adabiyotlar asosida ham tahlil qilindi. Natijada, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati tadqiqotning dolzarbligini va amaliy ahamiyatini mustahkamladi. Bu manbalar asosida O'zbekistonda o'qituvchilarni raqamli ko'nikmalarga tayyorlash va ta'lim sifatini oshirish bo'yicha samarali choralar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi globallashtirish va texnologik rivojlanish sharoitida ta'lim tizimini raqamlashtirish zamonaviy talab sifatida mustahkam o'rin olmoqda. Dunyo miqyosida raqamli ta'limga o'tish orqali o'qituvchilarning bilim olish jarayoni zamonaviylashtirilib, ta'lim samaradorligi oshirilmoqda. O'zbekistonda ham raqamli iqtisodiyot va innovatsion yondashuvlar strategiyasining bir qismi sifatida ta'lim sohasini raqamlashtirishga katta e'tibor berilmoqda. Raqamli ta'limga o'tishning eng muhim jihatlardan biri – bu o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Chunki maktab o'qituvchilari faqat dars berish jarayonini boshqarmay, balki o'qituvchilarni zamonaviy texnologiyalardan foydalanib o'qitish orqali ularni raqamli dunyoda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydilar. O'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish esa ularga interaktiv vositalardan foydalanish, o'quv materiallarini innovatsion usullarda yetkazish va ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi.

Pandemiya davridagi masofaviy ta'lim tajribasi O'zbekistonda raqamli ko'nikmalarni rivojlantirishning zaruriyatini yanada yaqqol ko'rsatdi. Agar o'qituvchilar zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirmasdan, ta'lim jarayoniga joriy etmasalar, global raqobatda orqada qolish xavfi mavjud bo'ladi. Shu sababli, raqamli ta'limga o'tish va o'qituvchilarni shu jarayonga tayyorlash milliy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri deb hisoblanadi.

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini oshirish va uni qiziqarli qilish uchun muhim rol o'ynaydi. Ushbu texnologiyalar nafaqat o'qituvchilarning qiziqishini orttiradi, balki o'qituvchilarga ta'lim jarayonini samarali boshqarishga yordam beradi. Raqamli vositalar orqali o'qituvchilarning faolligi oshiriladi, bilim darajasi individual yondashuv asosida rivojlantiriladi hamda ta'lim jarayoni yanada interaktiv va moslashuvchan bo'lib qoladi. Bu, o'z navbatida, ta'lim sifatini tubdan oshirishga va kelajak avlodini zamon talablariga moslashtirishga yordam beradi.

Birinchiidan, raqamli texnologiyalar darslarni interaktiv shaklda tashkil etish imkonini beradi, bu esa o'qituvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, o'yinli ta'lim elementlari (gamification)⁴ yordamida murakkab mavzularni tushunish osonlashadi. Shuningdek, audiovizual materiallar – animatsiyalar, videolar va interaktiv slaydlar mavzuni yanada qiziqarli va tushunarli qilishda muhim rol o'ynaydi.

Ikkinchiidan, raqamli vositalar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Individual yondashuv imkoniyati har bir o'qituvchiga uning bilim darajasiga mos materiallar taqdim etishni ta'minlaydi. Shu bilan birga, real vaqt rejimida baholash o'qituvchilarga har bir o'qituvchining rivojlanishini doimiy kuzatib borish va kerakli holatlarda darhol to'g'ri chora ko'rish imkonini beradi. Masofaviy ta'lim platformalari esa pandemiya kabi nojo'ya vaziyatlarda yoki geografik cheklolarni bartaraf etish uchun keng qamrovli imkoniyatlar yaratadi.

4 Manba: OECD - Future of Education, OECD - The Future of Education and Skills 2030: <https://www.oecd.org/education/2030-project/>

Uchinchidan, raqamli texnologiyalar o'quvchilarning bilimlarini chuqurlashtirish hamda tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Bunday vositalar orqali o'quvchilar ilmiy maqolalar, elektron kitoblar va multimedia resurslarga erishib, ulardan foydalanish imkoniga ega bo'ladilar. Virtual laboratoriyalar esa o'quvchilarga xavfsiz va qiziqarli sharoitda tajriba o'tkazish imkonini yaratadi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatlarini oshirishda ham ahamiyatli hissa qo'shadi. Loyiha asosidagi ta'lim usullaridan foydalanib, o'quvchilar amaliy muammolarga yechim topishga yo'naltirilgan innovatsion g'oyalarni ishlab chiqadilar. Raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish nafaqat o'quvchilarning faolligini oshiradi, balki ularning ijodiy potensialini va tanqidiy fikrlash mahoratini rivojlantirishga ham yordam beradi. Bu, o'z navbatida, zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim maqsadlariga – yetuk va raqobatbardosh avlodni tarbiyalashga erishishga olib keladi.

Raqamli malakalarni oshirishda zamonaviy tendensiyalar

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli kompetensiyalarni oshirish katta ahamiyat kasb etadi, chunki texnologik yangilanishlar tezkor ravishda sur'atli sur'at bilan rivojlanmoqda. Raqamli malakalarni rivojlantirish esa ta'lim jarayonini zamon talablariga moslashtirishning asosiy omillaridan biridir. Hozirgi kunda raqamli malakalarni oshirish uchun bir nechta dolzarb va samarali yondashuvlar mavjud.

Birinchidan, onlayn kurslar va o'quv platformalari raqamli malakalarni rivojlantirishda asosiy vositaga aylanmoqda. Massive Open Online Courses (MOOC) kabi platformalar (masalan, Coursera, edX, Udemey)⁵ o'qituvchilarga o'z bilimlarini kengaytirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Bu platformalar interaktiv darslar, video materiallar, testlar va resurslar orqali o'qituvchilarga raqamli kompetensiyalarni oshirishga yordam beradi.

Ikkinchidan, o'yin asosidagi ta'lim (gamification)⁶ raqamli malakalarni oshirishda keng qo'llanilmoqda. O'quvchilarga o'yin elementlari yordamida raqamli ko'nikmalarni o'rganish nafaqat qiziqarli, balki samarali hamdir. O'yinlar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularni darslarga faol jalb qiladi. Raqamli ta'lim platformalarida o'yinlar yordamida o'qituvchilar o'quv jarayonini yanada interaktiv va qiziqarli qilish imkoniyatiga ega.

Raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishda o'qituvchilar uchun mo'ljallangan sertifikatlash va malaka oshirish kurslari muhim rol o'ynamoqda. Xususan, Google for Education va Microsoft Education kabi global kompaniyalar o'qituvchilarga raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish bo'yicha maxsus dasturlarni taklif etmoqda. Ushbu kurslar o'qituvchilarga elektron resurslar yaratish, raqamli muhitda ta'limni boshqarish va zamonaviy vositalarni qo'llash bo'yicha zarur bilimlarni beradi.

Shu bilan birga, shaxsiylashtirilgan ta'lim usullari texnologik yechimlar bilan integratsiyalashib, har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlarini inobatga olish imkonini bermoqda. Adaptiv o'quv tizimlari orqali ta'lim mazmuni o'quvchining bilish darajasi va qobiliyatiga mos ravishda avtomatik tarzda moslashtiriladi. Bunday tizimlar onlayn platformalarda o'quvchilar faoliyatini tahlil qilib, ularga individual tarzda topshiriq va materiallarni tavsiya etadi.

Virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR) texnologiyalari ham pedagogik jarayonlarda innovatsion yechimlar taklif etmoqda. Bu vositalar yordamida o'quvchilar tajriba va jarayonlarni virtual muhitda amaliyotda sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'lishadi. O'qituvchilar esa interaktiv darslarni tashkil etishda ushbu texnologiyalarni qo'llab, ta'lim jarayonini yanada jonli va qiziqarli qiladi.

Ijtimoiy tarmoqlar va raqamli hamkorlik platformalari ham o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini mustahkamlashda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Masalan, Google Classroom, Microsoft Teams yoki Slack kabi vositalar yordamida o'qituvchilar darslarni tashkillashtirish, materiallar almashish va o'quvchilar bilan doimiy aloqada bo'lish imkoniga ega.

Bundan tashqari, davlat va xususiy sektor tomonidan ishlab chiqilayotgan malaka oshirish dasturlari, xususan, O'zbekiston tajribasida, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bunday tashabbuslar raqamli vositalar bilan ishlash, masofaviy ta'limni tashkil etish va innovatsion uslublar asosida dars o'tkazish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari ta'limni shaxsiylashtirish, baholash jarayonini avtomatlashtirish va o'qitish strategiyalarini samaraliroq amalga oshirish imkonini bermoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Zamonaviy raqamli vositalar – jumladan, onlayn ta'lim kurslari, gamifikatsiya, VR/AR texnologiyalari va ijtimoiy platformalar – o'qituvchilarning professional o'sishini qo'llab-quvvatlaydi va ta'lim sifatining oshishiga

5 Massive Open Online Courses (MOOC) Platforms: Coursera: <https://www.coursera.org> edX: <https://www.edx.org> Udemey: <https://www.udemy.com>

6 Gamification in Education: The Learning Guild - Gamification: <https://www.learningguild.com> Edutopia - Gamification: <https://www.edutopia.org>

xizmat qiladi. Bu esa nafaqat o'qituvchining, balki o'quvchining ham faol bilim olishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib, o'qituvchilarni raqamli kompetensiyalar bilan ta'minlash orqali ta'lim tizimida zamonaviy yondashuvlarni tezkor joriy etish mumkin. Bu esa ularni kelajakdagi raqamli jamiyat talablariga mos tayyorlashga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish va o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini oshirish bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. O'zbekistonda "O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan qarorlar ta'lim sohasini zamonaviylashtirishga katta e'tibor qaratmoqda. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini interaktiv, individuallashtirilgan va samarali qilish imkonini beradi. Pandemiya tajribasi ham masofaviy ta'lim va raqamli vositalardan foydalanish zaruriyatini yanada yaqqol ko'rsatdi. Xalqaro standartlar, masalan, DigCompEdu va ISTE modellari asosida o'qituvchilarni raqamli kompetensiyalarga tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Onlayn kurslar, gamification, VR/AR texnologiyalari va sun'iy intellekt kabi innovatsion yechimlar esa ta'lim sifatini oshirishda asosiy vositalar sifatida xizmat qiladi. Natijada, o'qituvchilarning raqamli malakalarini rivojlantirish orqali ta'lim tizimi kelajak avlodni raqamli asrga tayyorlashda muvaffaqiyatli qadam tashlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023-yildagi PF-158-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'ZBEKISTON – 2030" strategiyasi, <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.04.2020 yildagi PQ-4699-sonli "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, <https://lex.uz/docs/-4800657>
3. Raqamli iqtisodiyotga oid so'z va atamalarni bilasizmi? -maqola, <https://mitc.uz/uz/news/1554> sayti, Nurulla Abdullayev, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vaziri maslahatchisi
4. Manba: https://commission.europa.eu/index_en; <https://iste.org/>
5. Manba: OECD - Future of Education, OECD - The Future of Education and Skills 2030: <https://www.oecd.org/education/2030-project/>
6. Massive Open Online Courses (MOOC) Platforms: Coursera: <https://www.coursera.org> edX: <https://www.edx.org> Udemy: <https://www.udemy.com>
7. Gamification in Education: The Learning Guild - Gamification: <https://www.learningguild.com> Edutopia - Gamification: <https://www.edutopia.org>
8. Google for Education: <https://edu.google.com> Microsoft Education: <https://education.microsoft.com> Google Classroom: <https://classroom.google.com> Microsoft Teams for Education: <https://www.microsoft.com/en-us/education/products/teams>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>